

ИАГ изготви Национален план за действие за енергия от горска биомаса

Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ - експерт „Стратегическо планиране и координация с други политики“, д-р инж. Деница ПАНДЕВА - координатор на проекта, инж. Валентин ЧАМБОВ - експерт „Горскодървесна биомаса“

В изпълнение на проект „Регионални политики за устойчива биоенергия - BIO4ECO“ Изпълнителната агенция по горите изготви Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027. Проектът се изпълнява по Програма „INTERREG EUROPE“ на Европейския съюз в периода от 01.04.2016 до 30.09.2018 г., като общият му бюджет възлиза на около 2.9 млн. лева, а бюджетът на ИАГ е около 380 000 лева. Той е в партньорство на 10 институции и организации от 8 европейски държави - Испания, Финландия, Франция, Италия, Латвия, Румъния, Словения и България.

Основна цел на проекта е подобряване на регионалните и националните политически процеси, прилагане на политиките и стимулиране на прехода към икономика с ниски нива на въглеродни емисии във връзка с използването на възобновяеми източници на енергия и биомаса. Специфичните цели са свързани с:

- Увеличаване на дела на възобновяема енергия в общия енергиен микс чрез подпомагане и насърчаване на производството и разпространението на енергия, произведена от горска биомаса. Осигуряване на подкрепа за частните и публичните инвестиции, насочени към смяна на горивата - от изкопаеми към възобновяеми горива, и от нискоэффективни и едnofамилни горивни системи към вискоэффективни и многофамилни инсталации.
- Отразяване на биоенергията и биоикономиката във всички нива на планиране и вземане на решения чрез подобряване на междуведомствената координация и комуникация, отчитайки ролята на горите в рамките на регионални и национални стратегии и програми.

- Поставяне на основи за бъдещи интегрирани стратегии и програми за регионална биоикономика и въглеродна неутралност, създавайки възможности за повишено обществено възприемане на биоенергийните политики. В изпълнение на този проект ИАГ е предвидила разработването и одобряването, след широко обществено обсъждане, на Националния план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 година. Заложените в този план приоритети, мерки и дейности имат за цел да въздействат върху някои оперативни програми или други политики, стратегически и програмни документи и инструменти за повишаване на ефективността при използване на горска биомаса за производство на чиста енергия. Предвижда се да бъдат реализирани и конкретни действия в тази посока в пилотни райони на държавни предприятия, общини или частни инвеститори въз основа на най-добрите практики на Европейския съюз. Доказано ефективните практики могат да бъдат финансово подкрепени от някои оперативни програми на ЕС или от други програми и финансови механизми чрез реализиране на конкретни проекти.

Какви са извършените до момента дейности и какъв е напредъкът в изпълнението на проекта от страна на Изпълнителната агенция по горите? Подписани са Договор за субсидия между Секретариата на програмата и водещия партньор и Споразумение за партньорство между всички партньори по

проекта. Сформирани са Надзорна група по проекта с представители на всички проектни партньори и Експертна група за управление и изпълнение на проекта от страна на Изпълнителна агенция по горите. Сключен е договор за национално съфинансиране от страна на Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Проведена е процедура за възлагане на обществена поръчка, подписан е договор с фирма изпълнител за разработване, обсъждане и приемане на Плана за действие за енергия от горска биомаса, който вече е разработен. Определени са основните заинтересовани страни, излъчени са техни представители. Сформирана е Междуведомствена експертна работна група от представители на министерства, агенции, държавни и частни предприятия, работещи в горския сектор и горската промишленост, браншови и други организации, заинтересовани от производството на устойчива биоенергия, която досега е провела три работни срещи - в София, Велинград и Хисаря. Проведен е Международният тематичен семинар „Ролята на горите в регионални и национални нисковъглеродни стратегии и програми за биоикономика“ и втора среща на Надзорната група по проекта, 2016 г., България. Освен това, членове на Експертната група за управление на проекта от ИАГ взеха участие в стартиращата среща по проекта в гр. Солсона, Испания, както и в последващите няколко планирани работни срещи, съпроводени от заседания на Надзорната група по проекта - в Латвия, Словения и Грузи.

Планът за действие е изготвен по структурата, посочена в техническото задание и съдържа аналитична част, състояща се от 8 анализа, стратегическа част и правила за мониторинг:

- Анализ на действащите европейски политики и регулации за горите и горското стопанство, имащи отношение към използването на биомасата за производство на топло- и електроенергия.
- Анализ на действащите основни национални стратегически и програмни документи в областта на горското стопанство и използването на биомаса за производство на топло- и електроенергия.
- Анализ на актуалните възможности за използването на биомасата за енергия, които предоставят в сегашния програмен период 2014-2020 г. оперативните програми, Програмата за развитие на селските райони и други.
- Разработване на общ баланс на производството и потреблението на облага дървесина в страната, с акцент върху движението на технологичната дървесина и дървата за последния петгодишен период.
- Анализ и оценка на потенциала на горскодървесната биомаса в България за производство на топло- и електроенергия.
- Анализ и оценка на отпадна дървесна биомаса от дървопреработващата и мебелната промишленост.
- Анализ и оценка на производството и потреблението на горска биомаса по видове, съответно дърва за огрев, пелети, брикети, дървесен чипс и др. за производство

на топло и електрическа енергия за последния петгодишен период.

- SWOT анализ и PEST анализ - съответно анализ на силните, слабите страни, възможностите и заплахите и анализ на политическите, икономическите, социалните и технологичните фактори, свързани с осигуряването на необходимите ресурси, производството и потреблението на енергия от горска биомаса.

- Стратегическа част на Националния план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г., съдържаща визия, мисия, приоритети, дейности, очаквани резултати, индикатори за изпълнение, срокове за изпълнение, необходими ресурси и отговорни институции, представени както в текстови, така и в табличен вид.

- Правила за мониторинг на изпълнението на Националния план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 година.

Проектът на Плана за действие за енергия от горска биомаса е представен и обсъден по време на срещи на основните заинтересовани страни и 2 регионални кръгли маси. Всички представени бележки, коментари, становища, препоръки са обобщени в обществено достъпен регистър, който ще бъде допълнен и с постъпилите по електронен път коментари и предложения вследствие публикувания за обществено обсъждане План. Въз основа на вече изготвените сегем анализа, проведените обсъждания и работни срещи е изготвен обобщаващ SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализ, с който се разглеждат и оценяват вътрешните „силни“ и „слаби“ фактори в областта на производството на енергия от горска биомаса, определят се и външните за средата „възможности“ и „заплахи“, които са релевантни към разглежданата тема. Основни изводи от SWOT анализа:

- **Силни страни:** наличен достатъчен ресурс, лесовъдски опит, отлична възможност за развитие на ниско въглеродна икономика.

- **Слаби страни:** нисък приоритет на производството и потреблението, ниска ефективност на ползвания ресурс, недостатъчни инвестиции, липса на разбиране по отношение на потенциала и възможностите, липса на достатъчна и надеждна информация, несъвършена национална нормативна база.

- **Възможности:** ефективно мобилизиране на суровината, осигуряване на енергийна независимост, повишаване на заетостта, разнообразяване на приходите в горския сектор, усвояване на европейски средства, иновации и повишена конкурентоспособност.

- **Заплахи:** негативни тенденции в европейските политики и законодателство, отрицателна обществена нагласа, нарушаване на баланса при ползването на дървесината от различните сектори.

Изготвен е и PEST (Political, Economic, Social, Technological) анализ на текущото състояние на сектора. Той дава оценка на политическата, икономическата, обществената и технологичната среда по отношение на производството на енергия от горска биомаса. PEST анализът може да се счита за рамката, чрез която с настоящия документ се сканира външната макросреда.

Политически фактори

- Сравнително бавен напредък при цялостното ограничаване и прекратяване ползването на фосилни горива на световно, европейско и национално ниво;

- Нестабилност в политиките, отнасящите се до енергията от горска биомаса на ниво Европейски съюз.

- Липса на регулации, задължаващи новите бизнеси/инвестиции да използват задължително енергийно ефективни системи и технологии с минимално/никакво замърсяване на околната среда.

- Известна политическа нестабилност в рамките на периода на анализ и влияние на политиката върху икономиката.

- Проблеми при дългосрочното наемане на работна ръка в горския сектор.

- Приоритизиране и финансово подпомагане на производството на възобновяема енергия от други източници.

Икономически фактори

- Стабилен икономически растеж за анализирания период.

- Валутен борг и ниски нива на инфлация.

- Високо ниво на безработица и ниско заплащане на труда, особено в селските райони на страната.

- Значително оттичане на кадри/работници в горското стопанство.

- Лоши условия на труда в горското стопанство.

- Нарастване на производството на пелети, брикети, чипс и дъргуди.

- Запазване на сравнително постоянни количества на използваните дърва за огрев.

Социални фактори

- Обезлюдяване на големи части от страната, особено в селските и планинските райони.

- Несъществено подобряване на жизнения стандарт на работещите в горския сектор.

- Изграждане на ценностна система, породена от сравнително ниския стандарт на живот, водеща до приемане на нарушенията в горския сектор за нещо нормално.

- Енергийна бедност на немалка част от българското население (положение, при което над 10 % от бюджета на гадено домакинство се разхожда за енергия).

- Ниска перспективност за завършващите средно и висше образование при реализацията им по съответната горска специалност.

- Сравнително ниско ниво на образование и квалификация в областта на дърводобива и до известна степен незадоволително - в дървообработващата и мебелна промишленост.

- Ниско ниво на предприемачество и обезпеченост в горския сектор.

- Традиции в индивидуалното използване на горската биомаса под формата на дърва за огрев в нискоефективни съоръжения за пряко изгаряне.

- Желан от обществото преход от „икономизиране на екологията“ към „екологизиране на икономиката“.

Технологични фактори

- Наличие на значителен допълнителен потенциал на суровината без достатъчни възможности за нейното оползотворяване.

- Липса на инвестиции в модерни технологии и оборудване в горското стопанство.

- Недостатъчни научни изследвания в областта на горите и производството на енергия от горска биомаса.

- Липса на инвестиции за смяна на горивата, в т.ч. за изграждане на инсталации за производство на енергия от горска биомаса и на топлопреносна мрежа. Като следствие от цялата аналитична част и въз основа на проведените дискусии, организирани през втората половина на 2016 и през 2017 г., е разработена Стратегическата част от Националния план за действие за енергия от горска биомаса, която заедно с конкретните анализи ще бъде представена в списанието след окончателното приемане и утвърждаване на документа от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.